
Telegram cunsumadëures merz - auri 2014

Dificoltês da vëne aziuns dla Cassa dl Sparagn de Balsan – La ZC damana l'Autorité de control (AGCM)

Tröc tliënc, pici azionisc dla Cassa dl Sparagn de Balsan Spa, se baudia che ai se stënta da vëne les aziuns dla Cassa dl Sparagn. Al n'é de tai che proa da vëne sües aziuns da passa n ann, ince cun de plü ordinns de venüda, zënza che ara ti garetes.

Sciöche i savun à i capi dla Cassa dl Sparagn tut la dezijiun ala fin dl 2012 da mudé le sistem de negoziaziun de sües aziuns. Pro les mudaziuns é chëra che danejëia le plü, chëra che prevëiga che le tliënt pois dè sö ordinns de vendüda por alplü 50 aziuns al iade. Chësta restriziun costituësc por la ZC n'ipotesa de pratica comerciala nia coreta, porchël àra tut la dezijiun da segnalè dan da püch la cossa al'AGCM.

Canche al ê gnü colochè les aziuns n'êl degöna restriziun pro la venüda dles aziuns; por chësta rajun vëgn le provedimënt restritif dla venüda suandënt odü dai pici azionisc sciöche na mosöra nia iustificada y de gran dann.

Trasparënza: normes nöies por i sié dles banches

Por mirit de n'acordanza danter l'asoziazion bancara ABI y les asoziazions di consumadus éra jüda da ciafè sö criteris nüs por i sié internet dles banches. Chëstes plates messess ester da atira plü tleres y plü saurides da chirì.

I criteris é:

- i link sön la homepage é da odëi;
- ara va debota da navighé;
- al é dan man les plates internes che contëgn les informaziuns de trasparënza;
- n lingaz scëmpl y tler;
- i documënc de trasparënza é saurisc da odëi y da descíarié sön les plates web.

La porsona mangia mesanamënter 1.094 tiers te súa vita – BUND presentèia l’Atlant dla ćern

Un n abitant di païsc industrialisà mangia te súa vita mesanamënter 1.094 tiers, danter chisc 4 manc, 4 bisces, 12 alces, 37 anores, 46 tachins, 46 porcì y 945 galüc. Vigni ann màngion 60 chili de ćern, le dopl de tan che an nen mangia ti païsc dl terzo monn. Ti païsc plü püri é le consum de ćern incër 10 chili a porsona al ann. Tl medemo tēmp él ti païsc industrialisà zirca le 17% de plü de ćern de ći che an n’adora. Feter dui terzi dla suraspersa agrara di Païsc Todësc, por ejēmpl, vėgn adorada por la produziun de ojordöra. Chisc é numeri a chi che le planet ne sciafia nia da ti tignì böt. Chēsta y d’atres statistiches é da ciafè tl “Atlant dla ćern”, publiché dal’Assoziasiun por la proteziun dl ambiēnt y dla natöra (BUND), che mostra i coliamēnc globai tla produziun dla ćern. De plü informaziuns ciàfon chilò www.bund.de.

Fossenara dal gas licuid dlungia le tunel dl Virgolo: la ZC ti dà jö les sotescriziuns por la petiziun al ombolt – al é gnü coiü adöm 2.866 sotescriziuns contra la stlûta dla staziun de sorvisc

De merz ti él gnü dè al ombolt de Balsan Luigi Spagnolli dai rapresentanc dla Zentrala di consumadus, Priska Auer y Walther Andreaus, les sotescriziuns coiüdes adöm por mantignì la staziun GPL pro la Galeria dl Virgolo. Al é gnü coiü adöm 2.866 sotescriziuns. Sciöche i savun à le Comun de Balsan formalisé la desdita dl contrat d’afit ai gesturs da ségn dla staziun. "Sce al gniss lascè tomè le contrat – dij la ZC – romagnéssel a Balsan ma plü öna na staziun de sorvisc por le GPL. Porchël él gnü fat la petiziun a na moda da mantignì la staziun, da ne rové nia ala stlûta de öna dles döes pumpes GPL a Balsan, y da ne mudé nia la destinaziun dl raiun ćina che an ne ciafa nia n’atra soluziun".

“zebra.”

Da jenà ciàfon inće tl Südtirol le pröm foliet de strada: “zebra.” dè fora dal’organisaziun por n monn solidal (OEW). An la ciafa sön les zebres dlungia la staziun, dan le pech, dlungia le dom y costa dui euro: un é por la produziun y un ti romagn a che che vėnn, che à na tessera. Tl foliet “zebra.” él dagnora na picia pert por le consumadù.

Assiguraziun dl auto: mësson desdì le contrat?

No. Pian ia dal 01/01/2013 ne po i contrac de assicuraziun dl auto nia plü gnì renovà automaticamēnter. Les tlausoles contratuales che preodô le renovamēnt automatiche ne vel nia plü, porchël toma le contrat automaticamēnter y ne mëss nia gnì desdit.

Les impreses d’assicuraziun mëss ti ortié al contraēnt l’original dl atestat de risch 30 dis dan la scadenza. Sce al vėgn registrè tl ultimo tēmp de osservaziun inzidēnc, él da dì che le contraēnt à la poscibilitè da rete la soma o les somes paiades, por tignì fora a chēsta moda le "malus".

Por conösce les premies miù marcé vara da consulté le “Tuo preventivatore” sön le sit dl IVASS (Istitut por la Verda sön les Assicuraziuns); consëis y assistënza pro la ZC.

Retüda dla CVA sön TIA y TARES

Pröma plüra de grup locala cuntra Trenta S.p.a.

La normativa nazionala, chëra locala y la iurisprudënza impedesc l'aplicaziun dla cuta sön le valor ajuntè ala tarifa dl ciomënt, anfat sce sot al inom TIA1, TIA2 o Tares.

La iurisprudënza, inçe chëra costituzionala, à bele oramai de plü iadi dit che al ne po nia gnì paié la cva sön les tarifes de gestiun dl refodam.

Al é feter 75.000 utënc de Trenta Spa che s'anüza dl sorvisc de racoiüda dl refodam ti comuns de Trënt y Rorëi che à paié la cva dl 10% sön la TIA o sön la TARES, por zirca 60 euro a porsona.

La ZC y la CRTCU à dan da n valgügn dis notifiché l'at de zitaziun por fà pié ia l'aziun coletiva a bëgn de düc i utënc tliënc de Trenta Spa pro le Tribunal d'Aunejia, ti damanan al Colegium da condanè Trenta Spa ala retüda a bëgn de düc i consumadus, proponënc o aderënc a chësta aziun, dles somes paiades sciöche cva sön la tarifa de Igiene Ambientala y sön la TARES.

Fai sön l'estrat dl cunt: co i contestè cun faziun

L'estrat dl cunt ch'i ciafun dala banca (al mëns, vigni trëi mëisc o inçe vigni ann, por posta, e-mail o online) messësson dagnora controlè avisa. An à ma püch tëmپ por contestè fai y an mëss se tignì a certes formalitës: la contestaziun mëss gnì fata te 60 dis, scenò vëgn l'estrat dl cunt aratè azetè (ater co tl caje de de gran fai); la contestaziun mëss gnì fata tres racomanada ala banca, olache an descrì avisa le fal ciafè; ala racomanada mësson ti ajuntè döta la documentaziun d'öga por comprovè le fal.

La banca messarà spo respogne te 30 dis. Sce chësc ne sozed nia po le caje gnì sotmetü al Arbitrer Bancar Finanziar (www.arbitrobancariofinanziario.it). De plü informaziuns é da ciafè sot: www.verbraucherzentrale.it.

Apostè iadi cun un n clich – dui podess ester demassa

La signura Rossi orô s'assigurè le sconto “apostëia denant” y à chirì tla jungla dles ofertes por les vacanze online; traveré ideai: Maroco o Egit. Y eco, ciafada l'oferta da som. La signura Rossi mèt ite sü daç, va inant cun i clich y stluj jö le prozedimënt cun “confermëia la prenotaziun”. Al ti romagn cíamò n pü' de tëmپ y eco che la consumadëssa ciafa n'oferta cíamò plü vantajosa: ara scrì indô fora düc i cíamps damanà y confermëia súa domanda de apostaziun. Döes apostaziuns por le medemo tëmپ. Al é propi vëi che la fortüna dëida che che ne zed nia: tramidui i tour operator confermëia la desponibilitè. La signura tol la dezijiun da se trà zoruch da un di dui iadi, mo mëss paié na penala. Dessenada chërda sö la signura Rossi la Zentrala di Consumadus (ZC) de Balsan. Baldi à le tour operator agì avisa dërt: ara va ma da se trà zoruch, sce an paia na penala de retrata y chësta s'alza sce an s'avijinëia ala data de

partënza, bel anfat sce la retrata vëgn fata atira do la prenotaziun o te n momënt suandënt. Morala dla storia: paridlé ofertes y prisc de operadus desvalis sön le marcé é assolutamënter dërt y da aconsié, mo an mëss mëte averda da stlù jö ma öna na prenotaziun.

Vacanzas economicas tla Talia? Nia por i zitadins talians

La familia Bianchi de Balsan tol la dezijiun da passè sües vacanzas da d'isté tla Puglia y va te n'agenzia de iadi por apostè le post chirì fora dal catalogh de n tour operator austriach. Prisc final: 2.618 euro por döes edemes cun ponsiun completa. Püc dis do la domanda de apostaziun ti lascia alsavèi le tour operator austriach al'agenzia che ai ne po nia vëne tla Talia. Porvia de süa zitadinanza taliana ne po i consumadus nia apostè süa vacanza tl ressort chirì fora.

TI'UE n'é les descriminaziuns basades sön la residënza o zitadinanza nia amissibles, ajache ala fin dl 2010 à düc i païsc dl'Uniun Europeica rezepì te süa legislaziun nazionala la diretiva dl'Uniun Europeica 2006/123/CE sön i sorvisc dl marcé intern, conosciüda sciöche "diretiva sorvisc". Chësta à portè ite n prinzip fundamental por la sconanza di consumadus: la proibiziun de desfarënzies de prisc discriminatories basades sön le post de residënza o sön la zitadinanza dl destinatar. Les desfarënzies de prisc po ma ester sce ares é iustificades diretamënter da criters ogetifs, sciöche por ejëmpl i cosc maius lià ala prestaziun dl sorvisc o ala venüda te n ater Païsc o a desfarënzies dla CVA. A vigni moda mëss le prestadù dl sorvisc cumprovè chëstes rajuns ogetives.

La Zentrala di Consumadus Europeica Austria confrontarà le tour operator cun la descriminaziun y i consulënc legai de Balsan y Viena aspeta cun curiosité sce y ci criters ogetifs che gnará dà dant dal prestadù dl sorvisc. La familia Bianchi messarà ségn a vigni moda se chirì na oferta nöia por les vacanzas che sarà plü de sigü manco bun marcé co chëra che é gnüda refodada, ajache ai n'à nia podü s'anuzé dl marcé unich, sciöche al vëgn preodü dala diretiva di sorvisc.